

TONEEL

De Toneelgroep van ons college heeft het hare weer gedaan ter opluistering van het jaarlijkse schoolfeest. Het is een van die activiteiten die in staat zijn de aandacht van nagenoeg de hele schoolgemeenschap te trekken. Of de prestaties van de toneelgroep deze aandacht verdient staat aan jezelf ter beoordeling. Overigens vind je in dit nummer van "Stroom Op" de mening van een deskundige op de gladde planken van het toneel. Wel vragen wij ons af waarom dit soort activiteiten versierd worden met een bordje: "Buitenschools". Naar onze smaak is die betiteling even dwaas als onwaar. Maar dit terzijde. De redactie van "Stroom Op" bied je - ter herinnering - een serie foto's aan. Heeft deze of gene behoefte aan een vergroting op schaal 1 x 1, hij wende zich tot Casper Habets, fotograaf in dienst van de toneelgroep. Hij is gaarne bereid je te voorzien van een contereitsel van je favoriete acteur (of actrice!!!).

Verder hopen we, dat je de moed op kunt brengen Shakespeare's "Tempest" eens ter hand te nemen en te lezen. Je zult er geen spijt van hebben.

Redactie.

Graag wil ik hier enkele woorden aan toevoegen. De toneelgroep van onze school is een heel merkwaardige groep, zij heeft een nogal "vlottende bevolking." Volgend jaar zullen - naar wij hopen - een groot deel van de spelers, niet meer op de planken van de schouwburg staan. De toneelkoorts zal hun bespaard blijven maar alleen om plaats te maken voor de eindexamen-koorts. Dat is jammer, maar onvermijdelijk.

Ik zal dus op zoek moeten naar nieuwe hertogen, edellieden, narren en halve wilden. Je zou zeggen, dat lukt wel bij ons op school, vooral die narren en halve wilden.

Ze zijn er ook wel, als je ze maar weet te vinden. En aangezien ik niet de hele bevolking van het "Henric van Veldekecollege" met naam, toenaam en haar kleur van buiten ken zou je me het gemakkelijk maken door uit eigener beweging voor de dag te komen. Niet vandaag, als je dit nummer in handen krijgt. Je mag gerust tot september wachten. Maar kom in ieder geval voor de dag, al zou je maar het vage vermoeden hebben dat je zoiets wel zou liggen.

Nu vind ik een repetitie-avond van de toneelgroep altijd een prettige avond. Maar het is geen naaikrans. Er wordt gewerkt en gemopperd, tot ieders voldoening overigens. En verder moet je er wat voor over hebben. Als je vijf maal in de week noodzakelijkerwijs moet gaan dansen of bridgen of plaatjes van Elvis draaien schiet er bij je studie, die voor alles gaat, geen tijd meer over.

Om kort te gaan: ben je leerlingen van 3 of 4 HBS; 3, 4 of 5 gym, voel je ervoor om mee te doen en heb je er de tijd voor over, je kunt bij ondergetekende terecht.

Denk er in de grote vakantie maar eens over na. We beginnen in september.

Sips

MIJMERINGEN BIJ DE STORM

Het is niet de bedoeling van dit stukje kritiek te leveren op de prestaties van de spelers van de Storm of een diepgaande wijsgerige beschouwing te houden over het stuk. Neen, alleen wil een toeschouwer hier optekenen welke indruk het stuk op hem maakte en zover hij dat zou kunnen naar de betekenis van de daden en de woorden van de personen die in dit stuk optreden, te zoeken.

De mens bestaat uit geest en stof. De geest die hij beheerst, die denkt voor de mens, die geheel in zijn dienst staat.

De materie, het vlees, een bekend gezegde uit de bijbel is: "De geest is gewillig, maar het vlees is zwak." De stof doet niet altijd wat de mens beveelt, opstandig is hij altijd gereed zich van de mens te bevrijden.

Ariël is de geest, die gaan kan waar de mens, Prospero, in zijn gevangen-zijn in geest en stof, niet naar toe kan. De stof wordt verpersoonlijkt in Kalibaan, die door de mens aan zich onderworpen is, maar die toch gereed is, ieder ogenblik,

...want vergiffenis is
schoner dan vergelding..

als de mens zwak is, als hij hem wijn geeft, los te barsten en de mens te vernietigen.

Had men dit ook niet bij de Romeinen? Moesten de keizers toen niet, om het volk in bedwang te houden hun brood en spelen geven, spelen: in de betekenis van toen mensonwaardige gebruiken, door de mens zelf uitgedacht. Want is het niet zo, dat door zijn slechte hoedanigheden, zijn niet beheersen van de stof, de mens aan iets verslaafd kan raken en in feite dienaar kan worden van dat iets.

Zoals het volk in de Romeinse tijd door spelen de keizer onderdanig was.

Zo wordt ook het verderfelijke in de mens, Kalibaan onder de macht gebracht van Stefano, de dronken hofmeester, door zijn wijn. Bekent de mens zijn dwaasheid, zijn pleziermaken en bokkesprongen, zoals Princulo het deed, niet zijn dwaasheid? Prospero is de mens: Hij beheerst de geest en stof, al kost het hem moeite. Prospero is een goede mens: Hij blijft hen beheersen todat Kalibaan hem ontglipt.

De mens zoekt in de materie, tracht hem steeds dieper te doorgronden en aan zich te onderwerpen, zoals de atoombom, maar hij weet niet welke geheimzinnige machten hij in een onbewaakt ogenblik kan ontketenen.

Maar toch staat Prospero niet geheel in deze wereld, hij is wat men noemen zou: een dromer, hij is meer bij zijn geesten dan dat hij op aarde is. Iets echter bindt hem aan het werkelijke: zijn dochter Miranda. Zij ontdekt de wereld steeds meer, omdat ze jeugdig is, en dan ongeveer als ze 15 jaar oud is, ontdekt ze de medemensen, zoals iedereen van die leeftijd, zij staat niet meer alleen, er komen andere mensen in haar leven. En bijzondere andere mensen, een jongeman. De wereld ontvouwt zich langzaam voor haar.

... zachtjes stelen dan breekt het lijntje niet....

Wat oudere geslachten misdreven, oorlog, verbanning etc., zal zij en Ferdinand trachten te voorkomen. Hun jeugd is vol van illusies.... Er is altijd "iets anders" geweest in een mensenleven, er zijn geheimzinnige machten, heksen, spoken etc. Maar er zijn ook mensen die kunnen voorspellen, die kunnen hypnotiseren.. Is dit niet de geestenwereld die Shakespeare ons laat zien in zijn tussen werkelijkheid en fantasie zich afspelende stukken?

De mens komt in zijn verdriet tot de waarheid. Alonso die treurend over het eiland zwerft, komt na zijn inzinking, gevangen door de geest, tot edeler gedachten:

"Uw hertogdom sta ik af, Vergeef mij, smee ik,
het onrecht dat ik deed."

zijn liefde wint van zijn onrechtvaardigheid: hij treurt over Ferdinand

"Mochten die twee in leven zijn te Napels
Als koning en koningin! Mocht dit zo zijn,
en ik bedolven, waar mijn zoon nu ligt,
In 't drassig bed....!"

Het goede overwint in de mens, de mens is nog zo slecht niet ..wil Shakespeare dit laten zien in de persoon van Alonso? Dan is er nog Gonzalo, de trouwe ware vriend, die wel de waarheid ziet, maar ondanks andere heersers aan het hof blijft om een andere heer te dienen. Die droomt over een onwerkelijk koninkrijk.

"Als ik hier koning was, wat zou ik doen?
In mijn gemeenschap schafte ik alles af
En schiep zo orde; handel dulde ik niet,
In welke vorm dan ook; geen ambtenaars;
Lezen werd niet geleerd; rijkdom, gebrek,
Dienstbaarheid, kwam niet voor; geen koop,
geen erfrecht
Geen grondbezit, geen land- en wijnbouw, niets;
Weg met metaal en olie, graan en wijn;
Niemand mocht werken, ieder, elke man
En elke vrouw, was vrij en schuldeloos;
Geen koningschap.-"

Hij ijvert naar het niet te verwerklijken ideaal van de mens: Niets doen en toch goed leven: Gonzalo is passief, hij doet wat hem gezegd wordt, maar kan ook terugbijten als hij aangevallen wordt, als men hem becritiseert, zoals Sebastiaan en Antonio het telkens doen.

Shakespeare is onvergetelijk. Zal er ooit een groter schrijver zijn?

Ik geloof het niet, het is een vreugde om zijn spel mee te beleven. Het lijkt ons nu een gemis "Midzomersnachtdroom" niet gezien te hebben.

Shakespeare besluit zijn loopbaan met de Storm. De woorden die hij dan ook gebruikt op het einde van het stuk in de Epiloog hebben dan ook op hemzelf betrekking:

"Toverij heeft afgedaan." Ik houd op met mijn toneelspelen vol met geesten, met toverij.

"Ik heb geen geesten meer, noch kunst."

Na dit welbestede leven blikht hij terug, "Laat mij van dit eiland af," laat mij uit deze droomwereld vertrekken.... These our actors, as I foretold you, were all spirits, are melted into air, inti thin air....

Met Shakespeare zijn ze vertrokken, die geesten. Verdwenen met de Storm, zijn laatste stuk.

Er zijn natuurlijk mensen die anders denken over dit stuk, maar dit is de visie van iemand, die totaal niet deskundig is, daarom zullen enkele beweringen zonder grond blijken. Het was echter niet de bedoeling een betrouwbare ontleding van het stuk te maken.

Waar iedereen het wel mee eens kan zijn is echter, dat Shakespeare een groot schrijver is, die alle eeuwen door de mensen zal aanspreken.

"Toeschouwer"

..mijn oud gebeente
zwich...

STILTE NA „DE STORM”

een terugblik

'to err is human, to forgive divine.

Pas achteraf heb ik me goed gerealiseerd, dat "The Tempest" eigenlijk geen stuk voor jongere mensen is; in ieder geval geen typisch stuk voor jonge mensen. Als het doek opgaat, is de struggle for life - dat voorrecht van de jongere jaren voorbij. Het onrecht is gebeurd: Prospero is afgezet als hertog van Milaan, en schijnt zich met zijn lot volledig te hebben verzoend. En wie mocht verwacht hebben, dat Prospero nu in een vinnige strijd voor recht en rechtvaardigheid zijn positie zou hernemen, komt bedrogen uit. Geen spoor van strijd in "The Tempest". Het leven schijnt voor Shakespeare een sprookje geen worsteling.

William Shakespeare heeft er niet altijd zo over gedacht. In de koningsdrama's, zoals Richard II, Richard III en Henry V, zijn de figuren gewikkeld in een soms wanhopige strijd tussen recht en onrecht, een kettingreactie van zet en tegenzet. In "Macbeth" zien we een groot man overmand door zijn eigen eerzucht en gevangen in de noodzaak om steeds verder onrecht te doen; maar tenslotte krijgt het recht zijn kans, en de orde wordt hersteld, zij het ten koste van veel strijd.

De rijpe Shakespeare, wijs en financieel onafhankelijk geworden, dacht er anders, of liever, dieper over. Hij bekeek het leven voortaan met de rust van de vijftiger, van een afstand; niet meer van binnenuit, als een deelnemer aan de strijd. Hij moet aangevoeld hebben dat de sterke arm van het recht niet het laatste woord is; dat er ongeziene krachten zijn, die het onrecht van binnenuit ontcrachten. Menselijk onrecht roept steeds het rechtsgevoel wakker, maar het recht gaat dikwijls juist die éne fatale stap te ver, en verstoort zodoende zelf het evenwicht, dat het trachtte te bereiken.

Het enige afdoende antwoord op het menselijk tekort is: verzoening, vergiffenis; to err is human, to forgive divine.

De onrechtvaardigen in "The Tempest", Antonio, Alonso, Sebastian, Adrian en Francesco en de lichtzinnigen, Stephano en Trinculo, worden dan ook niet gestraft. Ze worden alleen geconfronteerd met krachten, waarvan ze het bestaan nooit hadden vermoed: de krachten van hun eigen geweten, door Shakespeare op het toneel gebracht in de vorm van magische sprookjesachtige verschijningen onder commando van Ariël, de luchtgeest in dienst van Prospero.

Niet door de sterke arm, maar door hogere machten worden ze te kijk gezet; zonder slag of stoot, bijna verbaasd over hun eigen gebrek aan weerstand, geven zij zich gewonnen aan Prospero, die partij kiest "tegen mijn wraakzucht", want vergiffenis

is schoner dan vergelding....."

Is "The Tempest" dus alleen een stuk voor ouderen, die door het leven en de ervaring wijs zijn geworden? Goddank niet. Nauwelijks heeft Shakespeare vastgesteld, dat worsteling en strijd niet het laatste woord in het leven zijn, of hij trekt zijn conclusie: dan is het leven schoon en de moeite waard. Als het leven alleen maar een strijd op leven en dood om recht en tegen onrecht was, dan zou het bestaan van de mens doldraaien. Maar dank zij het bestaan van een hogere macht, die het zwaard niet hoeft te hanteren, is er een uitweg: de vergiffenis. Het is niet voor niets, dat Miranda bij het zien van het merkwaardige assortiment van booswichten en rechtvaardigen uitroept:

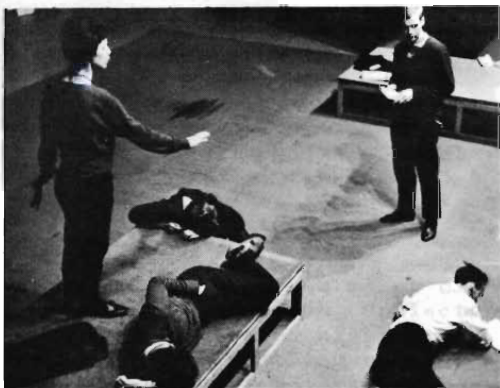
"O, wonder!"

"How many goodly creatures are there here!
How beautious mankind is! O brave new world,
That has such people in't!"

De jongeren, die nog door de struggle for life heen moeten, moeten van start gaan in het besef dat het leven uiteindelijk de moeite waard is. Zo wordt "The Tempest" dan toch ook weer een stuk voor de jonge mens.

Misschien is het wel deze eigenschap van het stuk geweest die de opvoeringen van ruim 'n maand geleden tot zo'n succes heeft gemaakt: de ouderen hebben er hun wijsheid in herkend, de jongeren hun levensdurf. Het was een hoge gooi die de heer Sips en zijn spelers hebben gedaan, en met succes.

Enkele namen: Jan Halders (Prospero), soms iets te weinig superieur, wist met zijn goede voordracht het stuk van begin tot eind te dragen. Het drietal Ber André, Sjeng Dreessen en Harry Tilly (Stephano) Trinculo, Caliban) vormden een geslaagd, hoewel soms wat losgeslagen team. Miranda werd wat bedeesd, maar zeer innemend gespeeld door Trudi Dumoulin.

...zo ging het op een van de vele repetities

Frans Louist en Raoul Snelder, in het begin zelfverzekerd, wisten Antonio en Sebastian in de moeilijke slotscenes niet helemaal tot leven te krijgen bij gebrek aan stil spel. Ariël, gespeeld met verve en talent door Godelieve de Groot, wist zich doorgaans goed op de ijle hoogten van de toverwereld te handhaven; slechts zo nu en dan werd ze te veel een aardse medespeler van de rest. Arno Dubislav zette, in de rol van Ferdinand, zijn eerste bedachtzame, soms wat onzekere schreden op het levenspad. De heren Sips en van de Port (Alonso, Gonzalo) verleenden de groep hovelingen de nodige samenhang en zekerheid. De grote moeilijkheid van "The Tempest", het tempo bleek ook in deze uitvoeringen het voornaamste min-punt; maar in een stuk, waarin zo weinig spectaculairs gebeurt en zo veel wordt gezegd, ligt deze tekortkoming voor de hand. Kleding, decor en muziek waren smaakvol en to the point. Met deze uitvoeringen is het Rectors- en Directeursfeest 1962 inderdaad iets "voor jong en oud" geworden.

....een wel héél
aandachtige leerling

F.J. van Beeck S.J.

SPEELGROEP VELDEKE 1962